

... các Kitô hữu Trung Đông không phải là nạn nhân của một cuộc bách hại có hệ thống, song họ sống trong một số khu vực đang tiếp tục gặp tình hình hỗn loạn ở các khu vực này ...

Theo một chuyên viên thông tin Trung Đông, Linh Mục Samir Khalil, Dòng Tên, các Kitô hữu Trung Đông không phải là nạn nhân của một cuộc bách hại có hệ thống, song họ sống trong một số khu vực đang tiếp tục gặp tình hình hỗn loạn ở các khu vực này, một hình thức mà Đức TGM Louis Sako của Kirkuk mô tả là “cuộc mất máu của các Kitô hữu Trung Đông”

Trong một cuộc phỏng vấn hồi tháng 10 năm 2010 của hãng Zenit, Cha Khalil trình bày một bức tranh có tính lịch sử và tôn giáo về hình ảnh tình hình của vùng này. Ngài phân tích các thách thức hiện tại và đưa ra một số gợi ý pháp liên quan tới nhà nọc dân số và Kitô Giáo tại Trung Đông.

Vấn đề chính trị trong hỗn loạn tôn giáo

Theo cha Khalil, vì là một thiểu số, không quá 10% dân số Trung Đông, trong khi đi đa số theo Hồi Giáo, số hình ảnh của Kitô hữu dĩ nhiên tùy thuộc số thuận tình của đi đa số này, nhất là vì Hồi Giáo và đức coi như một nhà nọc và đức coi như một tôn giáo. Và trong hơn 30 năm qua, đi đa số các nhà nọc tại Trung Đông đều áp dụng phương thức duy nhất giáo vào thể chế nhà nọc, nơi tôn giáo quy định nét đức thù của sinh hoạt xã hội và chính trị hàng ngày. Cho nên khi cần nói, ai cũng hiểu: hoàn cảnh của Kitô hữu lệ thuộc chính sách của người Hồi Giáo và hệ thống duy nhất giáo. Bởi thế, không ngạc nhiên khi ta dành cho vấn đề này tầm quan trọng đức biệt của nó.

Theo cha Khalil, cần phải phân biệt giữa tín hữu Hồi Giáo trên bình diện cá nhân và hệ thống duy nhất Hồi Giáo. Lý do để phân biệt: vì với các cá nhân tín hữu Hồi Giáo, ta có thể thiết lập đức một

cu c đ i tho i r t chân tình và m t cu c g p g t t đ p v liên văn hóa và liên tôn giáo. Cha Khalil cho hay ngay chi u hôm tr c, cha đ c m t ng i H i Giáo Sunni mi n b c Libăng tí p xúc qua h th ng Skype, ng i mà cha m i tình c g p trên chuy n phi c cách đó m t tháng. Hai ng i bàn lu n v Chúa Ba Ngôi và vi c c u nguy n. Trong khi nói chuy n, anh ta b o: “th a tỉ n sĩ, tôi mu n gi i thi u ông v i bà xã nhà tôi”. Ph ng Đông, vi c gi i thi u nh th có nghĩa h k cha nh là ng i trong gia đình.

B i th , theo cha, n u k theo cá nhân, thì, ngh ch lý thay, ng i H i Giáo g n g i v i ng i Kitô Giáo Đông Ph ng h n là công dân Âu Châu. Có m t c m th c tôn giáo chung nào đó k t h p h i v i nhau. Nh ng n u nói t i ch nghĩa duy h i giáo (islamism), thì câu chuy n thay đ i hoàn toàn vì đây là v n đ chính tr trong h u c nh tôn giáo.

Trong h u c nh y, ng i Kitô h u Đông Ph ng ch mu n đ c đ i x nh nh ng công dân đ i m t hi n pháp v t lên trên m i tôn giáo. Tí c thay, t i h u h t các qu c gia trong vùng, hi n pháp i ch y u, n u không mu n nói là tr n v n, đ a trên lu t duy h i giáo. Và đó là nan đ đ i v i ng i Kitô Giáo Trung Đông. Ngo i tr m t ít tr ng h p nh Libăng, dù có hi n pháp th t c, các n c nh Tunisia, Syria và Th Nhĩ K v n là duy h i giáo v ph ng đi n văn hóa và do đó dành nhi u u tiên cho các công dân theo tôn giáo này.

H i Giáo chính tr và ch nghĩa c c đoan H i Giáo

Vi c ph c h ng ch nghĩa duy h i giáo là m t hi n t ng ph c t p do nhi u ngu n g c t o ra. Nào là các trào l u ch tr ng v ngu n nh ch nghĩa Wahhab (1); nào là cách đ c Ph ng Tây đ y đ i kháng theo trình bày c a nh ng nhân v t đ u th k 20 nh Sayyid Qutb, cha đ c a phong trào Huynh Đ H i Giáo; nào là các thiên ki n khác nhau v văn hóa t ng đ ng hóa Ph ng Tây v i Kitô Giáo; r i các cu c chi n tranh g n đây c a M b coi nh nh ng th p t chinh ch ng l i H i Giáo; y là ch a k t i s thiên v c a Ph ng Tây trong cu c tranh ch p gi a Do Thái và Palestine. Ng i ta coi nh ng khai tri n y là có tính lũy th a (exponential) phát sinh ra ch nghĩa h i giáo chính tr và ch nghĩa c c đoan h i giáo. V y đâu là tâm đi m c a cu c khai tri n có tính lũy th a đó?

Cha Khalil cho r ng: kh i đ u th p niên 1970, ng i ta th y xu t hi n m t làn sóng duy h i giáo. Đ u năm 1973, tí p theo cu c chi n tranh gi a Israel và các n c R p, m t hi n t ng kinh t đ x t hi n, qua đó, giá đ u thô tăng lên g p b n l n ch trong vài tháng. Nh th , các n c s n xu t đ u th y mình thành núi đ ola do đ u h a mang t i. Saudi Arabia không bi t ph i làm gì v i s v n kh ng l đó, nên đã dùng nó đ xây các đ n th và tr ng h c H i Giáo.

Nhà nước dân sự và Kitô Giáo Trung Đông

Tác Giả: Vũ Văn An

Thứ Tư, 23 Tháng 2 Năm 2011 07:26

Nhà nước này còn tài trợ cho Phong Trào Huynh Đệ Hồi Giáo tại Ai Cập và kế hoạch của họ hỗ trợ rõ ràng: họ giáo hóa xã hội Ai Cập vì nhà nước này của Hồi Giáo đời. Rồi, họ còn tiến hành cùng một chiến dịch tuyên truyền tại các quốc gia Trung Đông khác.

Như thế, đến đầu thập niên 1980, Huynh Đệ Hồi Giáo đồng đội tiến thành mưu để đưa cho Syria, khi tiến hành thắng lợi của nhà nước này, là Hafez al-Assad, phải dùng võ lực khuất phục họ. Một ít thập niên trước, Nam Dân Chủ Nghĩa coi là thiên đàng của thế do tôn giáo trong một nhà nước Hồi Giáo, như thế nhiều linh mục trước đây vốn là người Hồi Giáo trở lại. Ngày nay, chuyển đó không thể xảy ra nữa. Tại Nigeria, trong một thập niên qua, con số các tín đồ áp dụng luật Hồi giáo đã tăng từ 4 lên 12. Âu Châu, với kho dự trữ 5% người Hồi Giáo, đang cảm thấy bị xâm lăng và đe dọa. Cuối năm 2010, thủ tướng Đức, là bà Angela Merkel, đã lên tiếng cảnh cáo về sự thất bại của phương Tây trước Hồi giáo, vì lý do chính là "hồi" không chịu hồi nhập. Nhưng tại sao họ không chịu hồi nhập? Vì họ có đức tin tôn giáo, trong khi đất nước hiện nay đang sống không có đức tin như thế.

Riêng tại Trung Đông, Hồi Giáo mới ngày một lan rộng đến nơi, theo cha Khalil, tại Liên Đoàn Ả Rập, câu hỏi đầu tiên bao giờ cũng là: phải giữ quy tắc chính nghĩa duy Hồi giáo ra sao? Nên nhớ, tại Thượng Hội Đồng Giám Mục về Trung Đông cuối năm 2010 vừa qua, mới liên hệ với Hồi Giáo đã được chú trọng đặc biệt. Các nghị quyết tuyên bố họ tại sao tín đồ của mình đang lìa bỏ quê cha đất tổ của họ, vốn là cái nôi của Kitô Giáo.

Trong thế giới Ả Rập, vốn không có việc bách hại Kitô hữu, chỉ có việc khuất phục họ. Kitô hữu không được đi xa gần như người Hồi Giáo. Người Hồi Giáo là công dân bình thường, người thế nào họ cũng tuân theo luật. Theo hiến pháp, như người khác tuy là công dân, nhưng trên thực tế, các luật lệ chỉ đem lợi cho họ một tình trạng bất thuận lợi. Đảng khác, thế do lòng tin tâm là đi đâu không có; chỉ có thế khoan dung tại thế cho phép người Kitô Giáo sống tại trên đất Hồi Giáo nhưng với một số hạn chế. Tuy nhiên, người ta không được phép biến Hồi Giáo đi theo một tôn giáo khác. Các nghị quyết của Thượng Hội Đồng Giám Mục rõ ràng tình thế này.

Ý niệm công dân và ý niệm thành viên Ả Rập

Muốn giúp người Kitô Giáo thoát ra ngoài tình thế này, cha Khalil cho rằng cần phải phát huy một số ý niệm chung hiện nay, như ý niệm mà người Hồi Giáo cũng thừa nhận đó là hai ý niệm công dân và thành viên Ả Rập (Arab membership).

Các phong trào tòng cữ vũ các giá trị này đởu thỏ kỏ 20 đã thành công mỏt cách vỏ vang vì đã đem lỏ i mỏt luỏ ng gió mỏ i, giúp ngỏ i ta loỏ i bỏ đỏ c cái nhìn có tính cỏ c bỏ ; nhỏ ng gỏ n đây, quan đỏ m này đang bỏ gỏ t qua mỏ t bên đỏ nhỏ ng chỏ cho ý niỏ m Umma, tỏ c ý niỏ m Quỏ c Gia Duy Hỏ i Giáo. Thỏ c vỏ y, đỏ i thỏ i Tỏ ng Thỏ ng Nasser, cho tỏ n tỏ i giỏ a thỏ p niên 1970, quan niỏ m y có tên là Umma al-Arabiyya có nghĩa là Quỏ c Gia ỏ Rỏ p. Nhỏ ng tỏ giỏ a thỏ p niên 1970, ý niỏ m thỏ nh hành hỏ n chính là ý niỏ m Umma al-Islamiyya hay Quỏ c Gia Duy Hỏ i Giáo, mỏ t ý niỏ m không còn đỏ t đỏ ng cho ngỏ i không theo Hỏ i Giáo.

Thành ra, giỏ i pháp đởu tiên là phỏ i đỏ a ra cho cỏ ngỏ i Hỏ i Giáo lỏ n ngỏ i Kitô Giáo mỏ t ý niỏ m hiỏ n đỏ i vỏ nhà nòng c, không phỏ i chỏ trên bình đỏ n chính trỏ mà cỏ trên bình đỏ n văn hóa nỏ a. Đỏ nghỏ này bỏ nhiỏ u ngỏ i coi là khó thỏ c hiỏ n trong bỏ u khí văn hóa cỏ a Phỏ ng Đông. Nhỏ ng theo cha Khalil, chính các nghỏ phỏ cỏ a Thỏ ng Hỏ i Đỏ ng vỏ Trung Đông cũng cho rỏ ng: vỏ n đỏ ỏ đây không phỏ i là đỏ a ra mỏ t đỏ án Kitô Giáo nhỏ thỏ tranh đỏ u cho ngỏ i Kitô Giáo, phỏ n ỏ nh khát vỏ ng cỏ a thiỏ u sỏ Kitô Giáo muỏ n đỏ c bỏ o vỏ . Ngỏ i Kitô Giáo không mỏ u cỏ u đỏ c bỏ o vỏ , nhỏ ng nhỏ ng gì hỏ chỏ trỏ ng cũng phỏ n ỏ nh lỏ i nói cỏ a nhiỏ u ngỏ i Hỏ i Giáo. Nhỏ ng ngỏ i này vỏ n cho rỏ ng quỏ c gia ỏ rỏ p không lành mỏ nh bao nhiêu vì nó gỏ p nhiỏ u trỏ ngỏ i trong viỏ c thỏ c thi dân chỏ , trong viỏ c phân phỏ i cỏ a cỏ i và trong viỏ c thiỏ t lỏ p công bỏ ng xã hỏ i cũng nhỏ mỏ t nhà nòng c trỏ ng pháp, trong viỏ c cỏ i cách hỏ thỏ ng sỏ c khỏ e.

Hỏ i Giáo rỏ t nhỏ y cỏ m đỏ i vỏ i các chiỏ u kích trên. Tỏ do lỏ ng tâm và tỏ do phát biỏ u đỏ c nhiỏ u ngỏ i mong ỏ c, và đỏ u này không hỏ n vì ngỏ i ta muỏ n tách ra xa Hỏ i Giáo, nhỏ ng vì hỏ muỏ n sỏ ng đỏ o Hỏ i cỏ a hỏ mỏ t cách bỏ n thân hỏ n.

Trong thỏ giỏ i Hỏ i Giáo, ngỏ i ta thỏ y mỏ t cỏ m thỏ c vỏ tính hiỏ n đỏ i và tỏ do nhỏ ng không dám tỏ biỏ u hiỏ n ra. Mỏ t Kitô hỏ u có thỏ viỏ t lỏ i chỏ trích vỏ thỏ ng phỏ hay vỏ giám mỏ c cỏ a hỏ , trong khi ỏ y, thỏ t khó cho mỏ t ngỏ i Hỏ i Giáo làm viỏ c đó. Không hỏ n vì có ai đó đỏ c trỏ ng ngăn cỏ m ông ta, mà chỏ vì nỏ n văn hóa không cho phép hỏ làm nhỏ vỏ y. Các giáo sĩ (imam) là nhỏ ng ulema (nhỏ ng bỏ c hỏ c giỏ) và sỏ c hỏ c cỏ a hỏ là đỏ u không ai đỏ c tranh luỏ n. Theo cha Khalil, đỏ xỏ ng trên cũng không có mỏ c đích làm ngỏ i Hỏ i Giáo bỏ t hỏ i giáo đỏ hay làm ngỏ i Kitô Giáo bỏ t Kitô giáo đỏ , mà chỏ muỏ n nói rỏ ng đỏ c tin là mỏ t vỏ n đỏ bỏ n thân dù nó có chiỏ u kích xã hỏ i, và mỏ i ngỏ i phỏ i sỏ ng đỏ c tin cỏ a mình nhỏ đỏ c Thiên Chúa linh hỏ ng.

Thỏ tỏ tích cỏ c, nhà nòng dân số và Hỏ i Giáo nhỏ giỏ i pháp

Ý niỏ m thỏ tỏ tích cỏ c (positive secularism) không thỏ thành công trong môi trỏ ng duy hỏ i

nọa, đi u y th t khó ch p nh n. Thành th ng i Kitô h u Trung Đông có m t n g i và m t trách nhi m l n trong khía c nh này. Đi m th ba, n u ng i Kitô h u Trung Đông phát tán ra kh p t ph ng (diaspora) li u h có còn duy trì đ c căn tính Ph ng Đông c a h nọa hay không? Ng i ta đã ch ng t đi u này: th t khó mà duy trì đ c n văn hóa và truy n th ng cha ông sau 2 hay 3 th h con cháu. Và m t l n nọa, đây không ph i là m t v n đ b n thân mà là m t v n đ c a chung Giáo H i hoàn vũ. Vì Đ c Gioan Phaolô II t ng nói r ng Giáo H i có hai bu ng ph i, đó là Giáo H i Ph ng Đông và Giáo H i Ph ng Tây. Thi u m t trong 2 th c t i này, Giáo H i s thi u h i s ng vì ch còn l i m t bu ng ph i. B i th , Cha mu n nói v i ng i Kitô h u Ph ng Đông: đi hay không h n là v n đ , đi u ch y u là gi đ c tin c a b n. Hãy l u truy n đ c tin cho con cháu b n và b t c n i nào th y các Kitô h u m t đ c tin, b n hãy truy n bá đ c tin cho h .

Còn đ i v i ch ng 8 Sách Công V Tông Đ , đã đành s m nh hay v i c truy n giáo v n phát sinh t m t bi n c khó khăn b t ng , nh ng bao gi cũng gi thi t đi u này: trong trái tim ta ph i có ng n l a b ng cháy c a đ c tin. N u di c ch vì kinh t , vì đ ng ti n, thì v i c di c c a ta hoàn toàn vô ích, tr ng r ng, h vô. Thành th , đi u ch y u là ng n l a Tin M ng ph i luôn hi n h u trong trái tim ta. i l i Ai C p, Li Bắ ng hay Syria, ta cũng ph i duy trì ng n l a đó đ truy n bá nó cho anh em H i Giáo c a ta. Còn n u ta qua M hay m t qu c gia nào khác b t c , ta cũng ph i truy n bá ng n l a y cho các công dân t i các qu c gia m i c a ta.

H tr kinh t

Khuy n cáo và h ng đ n m c v cho các Kitô h u Trung Đông đ h i l i vùng đ t cha ông c a h rõ ràng là đi u không đ . C n ph i h tr h v m t kinh t . V n đ h tr kinh t này không h n là v n đ riêng c a Kitô Giáo. T i Li Bắ ng ch ng h n, ng i H i Giáo Shia đã đ c Iran h tr r t m nh v kinh t , trong khi ng i H i Giáo Sunni thì đ c các n c vùng V nh h tr , nh th , h đã c i thi n đ c hoàn c nh xã h i và chính tr c a h cách đắ ng k . Nh ng theo Cha Khalil, v n đ ở đây không h n là tài chánh. L y ngay tr ng h p Li Bắ ng, t i đây, có r t nhi u c quan bác ái do các Kitô h u phát đ ng. Nh ng ph n l n các ho t đ ng bác ái y có m u s c tuyên truy n chính tr , đi u mà Giáo H i không th làm đ c vì Giáo H i không ph i là m t qu c gia và cũng không có m t qu c gia Kitô Giáo nào đ làm v i c đó. Nh ng ng i nh p c có th h u ích, h đã và đang giúp đ các thân nhân c a h . Nh ng đi u y không gi i quy t đ c v n đ . C n ph i đ t đ án, nh ng đ án rõ ràng và an toàn, đ đ ng đi c a đ ng ti n do các Kitô h u ân nhân đ óng góp đ c m i ng i đ u bi t và không b th t thoát đ c đ ng, nh ng t i đ c các công trình c th . Trong v n đ này, hàng giáo sĩ không nêu g ng đ v s ân c n. B i th , m t l n nọa, ta l i ph i nói t i s h i tâm, thanh t y đ làm cho đ i ta vang đ i h n nọa s đi p c a Tin M ng.

Cha Khalil, nhân d p này, nh c l i nh n đ nh c a m t ch c s c H i Giáo, ông Mohammad Sammak, ng i t ng đ c tham lu n t i Th ng H i Đ ng Giám M c Th Gi i v Trung Đông cu i năm 2010. Ông nhìn nh n vai trò quan tr ng c a ng i Kitô h u trong vi c t o ra b n s c Trung Đông. Ông b o: không có h , xã h i Trung Đông s không nh hi n nay. Trong quá kh h đã đóng góp và hi n nay còn đóng góp đáng k v văn hóa, xã h i, chính tr và tâm linh, làm cho xã h i r p ngày càng phong phú h n. Mu n cho vai trò này không ch là hoài ni m c a quá kh mà là th c t i c a th i đ i, các Kitô h u, t giám m c cho t i giáo dân, đ u ph i phát huy hi p thông, không ph i gi a mình với nhau mà thôi, mà còn v i ng i khác n a, đ c biêt là ng i H i Giáo. H cũng ph i s ng s m nh c a h , không ph i theo nghĩa c i đ o, mà là s ng th c y u tính c a Tin M ng mà chúng ta là ng i loan báo.

Ghi Chú

(1) Muhammad Ibn Abd-al-Wahhab: sinh năm 1703 t i Uyaynah; qua đ i năm 1792, là m t h c gi sáng chói c a H i Giáo. Ông coi phong trào c a mình nh m t c g ng thanh t y H i Giáo, giúp tín h u quay tr l i đ i u ông coi là nguyên t c kh i nguyên c a H i Giáo.